

Osman Muftić

KAKO JE PRIKAZANA ERGONOMIJA KAO INTERDISCIPLINARNA ZNANOST U SVJETSKIM I NAŠIM ENCIKLOPEDIJAMA

SAŽETAK. U radu je prikazana aktivnost nekih članova Hrvatskog ergonomijskog društva od njegova osnutka 1974. godine pa do danas, iz koje je proizišlo i nekoliko članaka u enciklopedijskim izdanjima u nas.

Data je usporedba razine ergonomijskih članaka objavljenih u nas s člancima u nekim drugim izdanjima.

Gospodine predsjedniče, dame i gospodo, u ovakvom trenutku kada se slavi zaista značajna i za našu kulturu izuzetno važna godišnjica koja predstavlja zapravo prikaz ogromnog truda, meni je također posebna čast upravo to što je i gospodin akademik Padovan rekao u svezi s mojom osobnom suradnjom. Uz to ću reći, moja je suradnja bila dio nastojanja i truda i rada, ali ja bih ipak prevalio mnogo veću korisnost to razumijevanje koje je upravo uložio gospodin Padovan i gospodin Dürigl, kada su oni, za ovo o čemu ću govoriti, pokazali izuzetno zanimanje i zapravo napravili nešto, što po mom dubokom uvjerenju dovodi dio interdisciplinarnog djelovanja na međunarodnu razinu. Riječ je o ergonomiji i njezinim oblicima prikazivanja u enciklopedijama, i to kako svjetskim tako i našim. Kada kažem našim, mislim onda na *Tehničku enciklopediju*, gdje sam sudjelovao u izradi članka »Mehanika živih sustava«, koji je dobrim dijelom usmjeren upravo na ergonomiju; isto je tako naš vodeći ergonomist, profesor Taboršak, za istu enciklopediju napravio prvi članak o ergonomiji objavljen na našem jeziku: ozbiljan prilog i doprinos tumačenju tog pojma. Naime, tu moram otići malo u povijest. Inače ergonomska nastojanja u Hrvatskoj datiraju od 1974, osnutkom »Hrvatskog ergonomskog društva« koje je po ondašnjim zakonima postalo dio Saveza ergonomskih društava Jugoslavije. Započelo je tako da je u ljeto bilo formirano društvo a već je u jesen, u studenom, bio održan prvi jugoslavenski simpozij »Ergonomija u Jugoslaviji« u kojem su sudjelovali pretežno ergonomi iz Hrvatske, ali bilo je uvaženih osoba i iz ostalih krajeva. Tu je bio recimo: profesor Bulat iz Beograda, koji je isto izuzetno aktivan čovjek, koji je dao veliki doprinos i napravio knjigu. Naime, kada znamo da je u nas ergonometrija započela 74. a da se upravo iste godine pojavio i prvi članak o tome, onda vidimo kako smo u tom pogledu bili zapravo svjetski, jer *Encyclopaedia Britannica* uopće nema natuknica Ergonomics, iako su Englezi u tom predmetu možda danas u svijetu najistaknutiji. Oni imaju poseban časopis koji se zove »Ergonomics Abstracts« zatim imaju nekoliko izuzetnih imena koja vode ergonomiju. Dakle, bilo je zapravo čudno što u to doba uopće nema ergonometrije u enciklopediji. Ergonomija je baš u to doba kad smo počeli djelovati, bila prilično nepoznata te sam na nekoliko mjesta naišao

na takvu situaciju da su ljudi mislili kako ne znam reći dobro »agronomija« pa kažem »ergonomija«. Međutim, vrijeme je učinilo svoje tako da je ergonomija poprimila svoj znanstveni izgled upravo člankom koji je izašao u *Dopunskom svesku Medicinske enciklopedije*. Sad, kada hvalim ako hvalim, onda ću hvaliti, ali i s malim kritičkim prigovorom koji ne ide, naravno, ni gospodina glavnog urednika a ni gospodina Dürigla, ali to je bilo pitanje prostora. Iz onog smo članka, na žalost, onda zbog prostora, koji je bio dosta sužen, bili prinuđeni isključiti dio koji govori o utjecaju vibracija na čovjeka što će, nadam se, u idućem sigurno biti uključeno, jer je to izuzetno važan dio. Dakle, u svijetu postoji, mogli bismo reći za ergonome Biblija, to je knjiga Etiena Grandjeana — »Fitting the task to the man« i ta knjiga, možemo reći, predstavlja sažetak najbrojnijih međunarodnih radova koji su tu na određen način citirani, pa kada s njom uspoređujem ono što je u našoj enciklopediji napravljeno, onda vam mogu reći da možemo biti ponosni jer je u tom članku koji se odnosi na ergonomiju, a tiskanu upravo u Medicinskoj enciklopediji napravljeno nekoliko koraka koji su u ergonomiji predstavljali izuzetan napredak koji se desio u zadnjih pet ili deset ili petnaest godina, sve ovisi o tome na koji se dio misli, a to je posebice u ovom zadnjem svesku gdje se nalazi dobar dio o tzv. dinamičnoj antropometriji, a o tome ni u svjetskoj literaturi nema odviše podataka. Mogu reći da naš članak predstavlja zapravo posljednju riječ iz tog područja, a cjelina je s člankom koji je napravio profesor Taboršak u *Tehničkoj enciklopediji*, jer pristupa ergonomiji kao interdisciplinarnoj znanosti. Tako taj članak s ovim čini pravu cjelinu. Meni je na radost što sam zajedno s profesorom Taboršakom i Ruszkowskim i ostalima sudjelovao u pripremi i izradi tih članaka; tako je u imenovanoj jugoslavenskoj enciklopediji sačinjen jedan od najkonzistentnijih prikaza ergonomije u svjetskoj enciklopedistici uopće. Zahvaljujem svima koji su nam u tome pomogli i nadam se da će možda kakva buduća situacija biti još bolja.

HOW ERGONOMICS IS PRESENTED IN WORLD'S AND OUR ENCYCLOPAEDIAS AS AN INTERDISCIPLINARY SCIENCE

SUMMARY. This work represents the activity of the members of Croatian Ergonomic Society from 1974 up to the present. This activity results in several papers published in Croatian encyclopaedias.

Various ergonomic papers published in Croatia are compared with similar papers published elsewhere.